

W DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW EDUKACJI CO DO ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI NIEPEŁNOLETNICH

W naukowym artykule autorzy ujawniają kompleks organizacyjnych kierunków udoskonalenia zakładów edukacji w kierunku zapobiegania przestępczości niepełnoletnich. Zaproponowane autorami naukowe przepisy wpływają na współczesne oświatowe środowisko i jak uważają naukowcy, będą sprzyjać należnemu wykonaniu pedagogami swoich funkcji, ponieważ obok z normatywną (prawną) płaszczyzną podobne udoskonalenie obowiązkowo musi objąć organizacyjnie-kadrową i wartościowo-orientacyjną płaszczyzny, co da możliwość mówić o wprowadzeniu koncepcji udoskonalenia działalności uczelni po zapobieganiu przestępczości niepełnoletnich w Ukrainie z uwzględnieniem potrzeb i realiów teraźniejszości.

Kluczowe słowa: edukacja, szkoły, instytuty, zapobiegania, niepełnoletnie, przestępstwa.

THE ACTIVITIES OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF PREVENT JUVENILE DELINQUENCY

In a scientific article, the authors reveal the complex organizational improvement directions of educational institutions in the prevention of juvenile delinquency. The authors propose an academic position affect the modern educational environment and according to scientists will contribute to the proper execution of their duties of teachers, as close to the normative (legal) plane such improvement must necessarily encompass organizational, personnel and value-orientation of the plane, which will allow to speak about introducing the concept of improving education for the prevention of juvenile delinquency in Ukraine with the needs and realities.

Keywords: education, schools, institutions, prevention.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

У науковій статті автори розкривають комплекс організаційних напрямів удосконалення закладів освіти у напрямку запобігання злочинності неповнолітніх. Зaproponovanі авторами наукові положення впливають на сучасне освітнє середовище й на думку науковців будуть сприяти належному виконанню педагогами своїх функцій, оскільки поруч з нормативною (правовою) площиною подібне удосконалення обов'язково повинно охопити організаційно-кадрову та ціннісно-орієнтаційну площини, що дасть змогу говорити про впровадження концепції удосконалення діяльності навчальних закладів по запобіганню злочинності неповнолітніх в Україні з урахуванням потреб і реалій сьогодення.

Ключові слова: освіта, школи, інститути, запобігання, неповнолітні, злочини.

**SAVCHUK P.P.
PHD, PROFESOR,
SZEFE WYDZIAŁU
INŻYNIERII
MATERIAŁOWEJ I
PLASTYCZNEJ
INŻYNIERIA
PROJEKTUJE
LUCK NTU**

**BATIUK O.V.
DOKTOR PRAWA
GŁOWA KATEDRI
PRAWA KARNEGO I
POSTĘPOWANIA
EASTERN NATIONAL
UNIVERSITY OF ŁESI
UKRAIŃSKI
PROFESOR
NADZWYCZAJNY**

Актуальність теми дослідження визначена тим, що нині як ніколи стає очевидним, що подолати усе негативне, створити життя, достойне кожної людини – пріоритетне завдання демократичної, соціальної, правової держави, яка закономірно великі сподівання і наміри щодо свого майбутнього покладає на молоде покоління. Водночас, стан розвитку суспільства, який існує на сьогодні, свідчить про наявність значних диспропорцій між системою освіти і реальними умовами життя і виховання дітей та молоді. Широкомасштабні зміни в політичному житті країни, зростаюча трудова міграція дорослого населення за кордон, послаблення виховної функції сім'ї, дистанціювання навчальних закладів від проблем виховання дітей загострюють соціальні суперечності в суспільстві і саме неповнолітні опиняються у вкрай важкому для себе становищі через несформованість власної системи стійких моральних переконань, ціннісних орієнтирів, що не дає їм змоги об'єктивно реагувати на події, суперечності суспільного життя, може стати чинником вчинення правопорушень, у тому числі злочинів.

Метою даної статті, є розкриття основних умови покращення діяльності закладів освіти у напрямку запобігання злочинності неповнолітніх.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми вдосконалення діяльності освітніх закладів щодо запобігання злочинності неповнолітніх констатувалася в дослідженнях провідних вітчизняних педагогів та кримінологів таких як: Ю.В.Александрова, О.М.Бандурка, І.Д.Беха, П.М. Гусака, О.М.Джужа, А.П.Закалюка, О.М.Костенка, О.Г. Колба, В.М.Кудрявцева, П.П.Михайленка, А.Й.Міллера, А.А.Музики, І.К.Туркевич, М.М.Фіцули та інших.

Виклад основних положень. На наше глибоке переконання, комплекс запропонованих нижче організаційних орієнтирів такого удосконалення оптимізує освітнє середовище й буде сприяти належному виконанню педагогами своїх функцій, оскільки поруч з нормативною (правовою) площиною подібне удосконалення обов'язково охопить організаційно-кадрову та ціннісно-орієнтаційну площини, що дасть змогу говорити про достатню верифікованість пропонованої нами концепції удосконалення діяльності навчальних закладів по запобіганню злочинності неповнолітніх в Україні з урахуванням потреб і реалій сьогодення.

Саме реальна, а не декларативна гуманізація освіти як атрибутивна складова запобігання злочинності неповнолітніх навчальними закладами.

Гуманізація – ключовий елемент нового мислення і бере вона свою основу саме з освіти, пріоритетність якої базується на її гуманістичній суті, яка в особі вчителя не тільки несе “розумне, добре, вічне”, але і позитивно вирішує основні проблеми як окремої людини, так і суспільства в цілому.

Повноцінна педагогічна праця – це рольова діяльність з чітким розподілом функцій, до якої обов'язково повинні бути включені особисті особливості її учасників. Керівна роль у ній належить учителю. Саме в стилі, способах впливу на особистість виявляється суб'єктивний фактор учителя – повага, доброзичливість, чуйність до учнів, позитивне ставлення до них та їхньої діяльності... Від цього і залежить характер діяльності вчителя – ліберальний, демократичний, авторитарний чи авторитарно-догматичний. „Людяність (доброта) як критерій високоморальної особистості, – на думку І.Д.Беха, – є стратегічним орієнтиром у виховній діяльності” [1, с.18].

У роботі з „важкою” дитиною педагогові доводиться зустрічатися з цинізмом, жорстокістю, аморальністю, тому тут потрібна сила волі, витримка, терплячість, вміння володіти собою; педагог не має права проявляти ненависть до особи, яка вчинила правопорушення, тому що дитина – це особистість, яку необхідно виправити і повернути суспільству. Л.М.Толстой вважав обов'язковим поєднанням у педагога любові до справи з любов'ю до дітей.

За показною грубістю, зухвалістю, жорстокістю „важкої” дитини важливо знайти заповітне, особливо значуще для неї і використати це у вихованні. Вихователь навіть у думках не має права припускати, що виховання – це безнадійна справа. До вихованця

необхідно підходити з оптимістичною налаштованістю, вміти переконати його в тому, що він зможе досягнути бажаного, якщо дуже цього захоче. „Важка” дитина повинна бачити в педагогові людину, яка бажає їй добра, щиро зацікавлена у її вихованні.

На наш погляд, саме контакт учня з педагогом є необхідною умовою реалізації виховних функцій та формування активної життєвої позиції дитини, котра повинна відчувати, що педагог уважний і чуйний до неї. Це буде початком виведення дитини з ізоляції.

Вміння встановлювати з учнем психологічний контакт – важлива умова ефективності виховного впливу. І навпаки, його відсутність є суттєвим недоліком у роботі педагога.

Важлива якість особистості педагога – його моральна чистота. На підтвердження цього твердження наведемо слова В.В.Давидова, які він висловив ще 25 років тому, але до цього часу вони залишаються актуальними: „Жодна програма навчання в педвузі не передбачає виховання вчителя як моральної особистості. Передбачається лише його озброєння різноманітними знаннями, вміннями, навичками. Формування Вчителя з великої літери залишається випадковим процесом, який залежить від індивідуальних здібностей і схильностей, особистої долі та обставин життя того чи іншого індивіда, який стає педагогом” [2, с.201].

Для реальної гуманізації освітнього середовища велике значення має дотримання вчителем, викладачем педагогічного такту. Поняття педагогічного такту існує від моменту виникнення стосунків „учитель-учень”.

Тлумачний словник української мови за редакцією В.С.Калашника трактує поняття такту так: „Такт – це почуття міри, делікатність у поведінці” [3, с.796]. Дещо розширює зміст поняття „такт” Д.Г.Гринчишин, який розглядає такт і як „вміння вибрати правильний підхід до кого- або чого-небудь” [4, с.265].

На наш погляд, саме словосполучення „педагогічний такт” має ще більше відтінків, бо мається на увазі тактовне ставлення до дітей, підлітків, юнаків та дівчат з боку педагогів.

Сучасні дослідники визначають педагогічний такт як розумну міру у навчально-виховному процесі. Втрачається міра – втрачається і педагогічний такт. Найважливіші правила і вимоги до педагогічного такту вироблялися століттями і їх аналіз дозволив нам сформулювати такі висновки: вчитель повинен вміти передбачати ситуацію, яка може призвести до конфлікту; педагог повинен володіти інформацією про того, кого він виховує і навчає; педагог повинен враховувати обставини, за яких неповнолітній вчинив правопорушення; звертання до дитини повинно бути спокійним, але твердим, без нервовості, погроз; чуйність і тактовність у спілкуванні з неповнолітніми.

Отже, педагогічний такт – це не окремі вчинки вчителя, а стиль його поведінки, коли учні впевнені у доброзичливості, чуйності, доброті та моральності педагога. З цього приводу В.Сухомлинський писав: „Виховуй у собі Людину – ось що найголовніше, інженером можна стати за п’ять років, учитись на Людину треба все життя” [5, с.52].

Таким чином, найосновнішою вимогою сьогодення до всіх освітніх закладів є створення і включення в дію механізмів гуманізації освіти. Це багатогранний процес переорієнтації свідомості вчителів, педагогів і всього суспільства, докорінної зміни ставлення до людини у цілому.

Тепле, емоційне ставлення до учня чи студента має доповнюватися повагою до його гідності та думки, до його інтелектуальних та духовних можливостей (в тому числі і тих, які ще не розкрилися). Зацікавлене і своєчасне реагування на змінні ситуації шкільного (студентського) життя має поєднуватися із здатністю стати щодо них у рефлексивну позицію, оцінити ніби ззовні свою поведінку і поведінку учнів, студентів та прогнозувати подальший розвиток педагогічної ситуації. Педагог повинен оволодіти парадоксальною здатністю – бути одночасно рівноправним учасником діалогу з учнями чи студентами та їх керівником.

На наш погляд, однією із форм оптимізації закладів освіти щодо запобігання злочинності неповнолітніх можна віднести формування в суспільстві поваги до педагогів і на цій основі підвищення авторитету та престижу педагогічної праці.

Таке формування повинно починатися з кожної родини з перших днів життя дитини. Тільки тоді держава зможе ефективно будувати свою політику в освітній галузі.

Не викликає заперечень той факт, що успіхів у вихованні домагається педагог, який користується у дітей авторитетом. Авторитет вчителя пов'язаний з властивостями, рисами самої особистості, її ціннісними орієнтаціями. Він становить той особливий єдино можливий простір морально-практичних вчинків індивіда. За визначенням М.І.Станкіна, „авторитет педагога залежить від усього комплексу його особистісних і професійних якостей... Справжній авторитет не можна декретувати зверху. Його можна тільки завоювати чесною і наполегливою працею” [6, с.98].

Варто погодитись із слушним судженням яке висловив Л. Завірюха – дослідник предмета авторитету як предмета соціально-філософського аналізу. Він пише: „Поняття „авторитет” слугує ефективним методологічним інструментом аналізу і класифікації реальних і уявних авторитетів, розмежування авторитетності і авторитаризму, що дозволяє вибудувати ієрархію авторитетів, розкриття реальних механізмів створення і функціонування особистісних та суспільних авторитетів” [7, с.5].

Авторитет – соціально-психологічний ресурс педагогічної спільноти, що є надзвичайно важливим. Відродження високого суспільного авторитету, статусу педагога і вченого – одне з пріоритетних завдань, адже лише особистість може виховати особистість.

Основою авторитету є, певна річ, довіра. А довіряти молода людина може тому, хто щирий, толерантний, тямущий, обізнаний, цікавий як постать.

Відомо чимало випадків, коли вчитель, маючи достатній рівень професіоналізму, авторитетом не користується. Чому ж так відбувається? Впевнені, що це, насамперед, залежить від розвиненості його особистісних якостей, рівня моралі, манери спілкування, прийняття рішень, адекватної оцінки ситуацій, що виникають.

За даними наукового дослідження Л.Завірюхи, було проведено опитування 504 вчителів, переважна більшість з яких (81 %), звісно, були жінки. Але до загальної вибірки потрапили і чоловіки, частка яких у загальному „масиві” становила 19 %.

Щодо власної задоволеності роботою, то досить велика частка (45 %) респондентів водночас була і задоволена, і незадоволена своєю роботою. Тих, хто цілком задоволений власною роботою, дослідження виявило близько третини (37%), тоді як частка незадоволених становила 12 % [7, с.6].

Як бачимо, частка незадоволених і неповністю задоволених власною роботою вчителів є досить значною, що може свідчити про наявність внутрішньо-особистісного конфлікту, вибір професії не за покликанням, низьку оплату праці, нездоровий соціально-психологічний клімат у колективі, слабкий стан власного здоров'я тощо.

На думку вчителів, рейтинг чинників, які формують авторитет будь-якої людини, виглядає так: знання і компетентність особи, які визначають її авторитет в суспільстві (67 %); порядність (63 %); доброзичливість (29 %); успіхи в роботі (29 %); виняткові здібності (21 %); комунікабельність (20 %); пошана до інших (19 %); гарний характер (12 %).

Серед якостей, які поцінуються вчителями в авторитетних для них людях, виділяємо: порядність (68 %), відповідальність (53 %), доброзичливість (45 %), єдність слова і діла (43 %), справедливість (37 %), працьовитість (30 %), розумність (23 %), почуття гумору (23 %), тактовність (18 %), організованість (15 %), комунікабельність (14 %), скромність (13 %), совіслівість (12 %), толерантність (11 %), самокритичність (10 %), хазяйновитість (9 %), принциповість (8 %), ініціативність (5 %), прагматичність (1 %).

Основними чинниками, які сприяють формуванню авторитету вчителя, респонденти називають: повагу до інших людей (71 %), позитивні риси характеру (67 %), професійну компетентність (60 %). Значно меншими щодо важливості вони називають успіхи своїх учнів (37 %), переконливі досягнення в роботі (26 %). Також у сприянні авторитету не останнє місце посідає здоровий соціально-психологічний клімат у колективі (21 %), де працює вчитель, вдало обрана професія (20 %).

Цікавими є думки педагогів стосовно тих якостей, які заважають їм досягти бажаного рівня авторитету. Рейтинг відповідей вчителів на вказане питання виглядає так: відсутність ділових зв'язків (33 %), нездоровий соціально-психологічний клімат у колективі

(27 %), проблеми в сім'ї (23 %), вади характеру (20 %), слабе здоров'я (19 %), низький наявний рівень авторитету (15 %), несправедлива оцінка діяльності керівництвом за місцем роботи (15 %), невиразні результати в роботі (14 %), недостатня професійна компетентність (11 %), недостатні здібності (9 %), невдачі учнів (8 %), невдало обрана професія (6 %), невміння та небажання демонструвати свою увагу та повагу до інших людей (3 %), особиста непривабливість (2 %) [7, с.6].

Отже, як бачимо, спостерігаються певні розбіжності між тими якостями, які заважають досягти бажаного рівня авторитету, та чинниками, які сприяють формуванню авторитету вчителя, що свідчить про нечітке розуміння педагогами процесу здобуття авторитету як загалом, так і в середовищі вихованців.

У будь-якому випадку, авторитетний педагог повинен визнавати пріоритет особистості дитини. Прийняття концепції такого пріоритету має обумовити зміну принципів і правил педагогічного впливу: необхідно застосовувати нові педагогічні технології зі зменшенням авторитарної ролі вчителя (імперативний вплив на неповнолітнього має змінитися діалогом).

Щодо підвищення престижу вчительської професії, то одним з шляхів реалізації цього завдання Міністр освіти і науки України С.Ніколаєнко називає присвоєння починаючи з 2007 р. найкращим вчителям України звання "Народний Вчитель", а також вручення кращим педагогам п'яти Державних премій по 100 тис. грн. Відзначимо, що така ініціатива уряду підтримана усіма областями: так нині в Україні встановлено майже 200 регіональних премій, наприклад, АРК запроваджено 12 щорічних премій по 10 тис. грн. кожна. Найбільше встановлено премій в Івано-Франківській, Черкаській, Київській, Кіровоградській областях [8].

Також одним із важливих, на наш погляд, чинників оптимізації діяльності закладів освіти щодо запобігання злочинності неповнолітніх, є зміцнення матеріально-технічної бази освітніх закладів.

Ще У.Черчіль зазначав, що якщо держава перестане будувати школи, вона буде в'язницею. Водночас, кожна п'ята школа в Україні сьогодні потребує капітального ремонту, 800 шкіл стоять недобудованими. На потреби ЗНЗ необхідно 9,1 млрд. грн.; ще 6 млрд. грн. потрібно на переоснащення шкіл – усього 15,1 млрд. грн. [8]. Однак не можна не відмітити і певні позитивні зрушення, які почали спостерігатися за останні роки. За 2008-2011 рр. надруковано 25 млн. підручників. Повністю забезпечені підручниками учні 1-6 класів, на 80-90 % – старшокласники.

Переконані, що тільки за умови створення належних і безпечних умов для праці, забезпечення педагогів необхідним інформаційним та методичним інструментарієм разом з реалізацією інших заходів, що пропонуються у цьому підрозділі, можна чекати від них повної віддачі у педагогічному процесі і здійснення ефективної профілактичної діяльності з вихованцями.

Покращення добробуту педагогів, також повинно стати чинником оптимізації діяльності закладів освіти щодо запобігання злочинності неповнолітніх, оскільки це буде сприяти залученню в сферу освіти кращих фахівців. Зусилля держави повинні спрямовуватися на збільшення видатків на фінансування освіти. Ця тенденція повинна мати місце не тільки на загальнодержавному, але й на місцевому рівні для того, щоб витрати на освіту становили 10 % від загальних витрат, як того вимагає ЗУ "Про освіту".

Варто зауважити, що право на житло є конституційним правом кожного, тому держава повинна створити умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду.

Житлові умови є чи не найважливішим показником якості життя людини, адже від наявності житла, його комфортності, відповідності санітарно-гігієнічним вимогам, потребам різних соціально-демографічних груп населення значною мірою залежать здоров'я, працездатність, моральний стан та нормальний відпочинок людини. Неналежні житлові умови, велике скупчення людей на незначній площі призводять до психологічного напруження та інших негативних явищ у міжособистісних стосунках. За свідченням В.Фокса, надмірна концентрація людей і взагалі живих істот на обмеженій площі призводить до агресивності, конфліктності, зменшення уваги до дітей [9, с.178].

Зазначимо, що невлаштованість побуту не лише перешкоджає процесу становлення і розвитку особистості, зміцненню здоров'я населення, але й сприяє загостренню взаємин у сім'ї, відволікає педагогів від виконання навчально-виховних завдань, в тому числі і профілактичних.

У порівнянні з минулими роками побутове обслуговування населення суттєво покращилося, адже вітчизняний ринок пропонує широкий спектр товарів та послуг і кількість їх з кожним роком зростає. Проблема полягає в іншому: більшості педагогів недоступні ці послуги через власні низькі доходи. Вирішення цієї проблеми можливе тільки в комплексі з вирішенням питання належного і достатнього матеріального забезпечення вчителів та викладачів.

Зважаючи на ту обставину, що більша частина вчителів – це жінки (стосовно викладачів – кількість чоловіків і жінок приблизно однакова), вирішення побутових проблем має ще один аспект, який не можна оминати увагою: саме жінки, як правило, ведуть домашнє господарство, що вимагає від них значних затрат сил: фізичних і духовних. За даними наукових досліджень, жінка в нашому суспільстві на роботу вдома витрачає впродовж тижня в середньому 40 годин. Такі енергетичні витрати є майже однаковими з енергетичними витратами робітника, який займається важкою фізичною працею [10, с.168].

Викладене вище дозволяє зробити такі **висновки**:

По-перше, удосконалення діяльності освітніх закладів щодо запобігання злочинності неповнолітніх повинно охоплювати чотири площини: нормативну (правову), діяльнісно-практичну, організаційно-кадрову та ціннісно-орієнтаційну, які в дискурсі проблеми злочинів серед неповнолітніх дозволять знизити показники рівня злочинності, позитивно вплинуть на її структуру і негативні тенденції.

По-друге, центр тяжіння по запобіганню злочинності неповнолітніх переноситься на ранню профілактику як комплексну систему заходів, які є частиною внутрішньої соціальної політики держави і здійснюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, установами, організаціями (в тому числі навчальними закладами), об'єднаннями громадян та окремими громадянами з метою цілеспрямованого, систематичного та всестороннього впливу на детермінанти злочинності неповнолітніх та особу неповнолітнього з метою оздоровлення умов життя і виховання неповнолітніх, недопущення вчинення ними злочинів. При правильній організації вона більш ефективна й економічна у порівнянні з іншими рівнями профілактичної діяльності, бо спрямована на попередження чи викорінення відносно слабких антисуспільних змін особистості неповнолітніх, які ще не стали стійкими.

По-третє, результативність запобігання злочинності неповнолітніх залежить як від готовності педагогів до виконання профілактично-виховних завдань, так і від конкретних заходів, методів та принципів здійснення профілактики злочинності неповнолітніх навчальними закладами.

По-четверте, професійна готовність педагога до профілактики протиправної поведінки вихованців інтегрує виробничий обов'язок, професійний інтерес, кваліфіковану оцінку існуючих форм протиправної поведінки та стимулює потребу пошуку шляхів профілактики протиправної поведінки неповнолітніх. Розрізняють чотири рівні готовності педагогів до здійснення діяльності із запобігання злочинам серед неповнолітніх: елементарний, базовий, свідомий, конструктивний. Саме досягнення свідомого та конструктивного рівнів готовності до профілактичної діяльності дасть змогу належним чином організувати виховну роботу в навчальному закладі і на цій основі впровадити в практику ефективну систему заходів запобігання злочинності неповнолітніх, яка передбачає: нейтралізацію (послаблення) негативного впливу на неповнолітнього сім'ї та найближчого побутового оточення; взаємодію сім'ї і навчального закладу; посилення ролі учнівського (студентського) колективу, пізнавальних інтересів школярів та студентів; надання педагогами рекомендацій неповнолітнім щодо правильного вибору та користування інформацією; організацію змістовного дозвілля дитини, у тому числі через її участь в учнівському, студентському самоврядуванні; профорієнтаційну роботу серед старшокласників; включення в об'єкт ранньопрофілактичної діяльності учнів молодших класів; глибоке вивчення

педагогами індивідуально-психологічних, вікових та статевих особливостей неповнолітніх правопорушників; правове, статеве, громадянське, військово-патріотичне, трудове, художньо-естетичне виховання дітей і молоді; віктимологічну профілактику жорстокого поводження з дітьми; тісну співпрацю навчальних закладів зі спеціалізованими та неспеціалізованими суб'єктами запобігання злочинності неповнолітніх на основі принципів гуманності, відповідальності, законності, гласності, систематичності, плановості, прогнозування та науковості.

По-п'яте, умовами оптимізації діяльності освітніх закладів щодо запобігання злочинності неповнолітніх в Україні, які складають ціннісно-орієнтаційну та організаційно-кадрову площину удосконалення діяльності навчальних закладів, є: підвищення престижу та авторитету професії педагога в суспільстві; матеріальне та моральне стимулювання праці вчителів і викладачів; вирішення їх житлових та побутових проблем; поліпшення здоров'я та якості медичного обслуговування педагогічних і науково-педагогічних працівників; покращення підготовки молодих кадрів для системи освіти; створення у кожному навчальному закладі служби комплексного консультування та підтримки для дітей і молоді; створення у гуртожитках навчальних закладів штабів з профілактики правопорушень; створення інформаційних баз даних про неблагополучні сім'ї та дітей, які у них виховуються; посилення контролю за діяльністю класних керівників та кураторів академічних груп з боку керівництва навчального закладу; активізація боротьби з корупцією та хабарництвом у сфері освіти.

По-шосте, найосновнішою вимогою сьогодення до всіх освітніх закладів є гуманізація сфери освіти, „звернення” її до особистості неповнолітнього. Гуманізація освіти має стати реальністю, а не просто гаслом і як атрибутивна складова процесу запобігання злочинності неповнолітніх вона повною мірою зможе сприяти ефективному здійсненню запобіжних заходів навчальними закладами.

Література:

1. Бех І.Д. Формувати у дитини почуття чинності іншої людини // Педагогіка толерантності. – 2001. – №2. – С.16-23.
2. Философско-психологические проблемы развития образования / Под ред. В.В.Давыдова. – М.: Педагогика, 1981. – 176 с.
3. Тлумачний словник української мови / За ред. В.С.Калашника. – Х.: Прапор, 2005. – 992 с.
4. Тлумачний словник української мови / За ред. Д.Г.Гринчишина. – К.: Освіта, 1999. – 302 с.
5. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.
6. Станкин М.И. Если мы хотим сотрудничать. – М.: Academia, 1996. – 381 с.
7. Завірюха Л. Авторитет учителя: соціологічний вимір // Освіта. – 2005. – 15-22 черв. – С.5.
8. Виступ Міністра освіти і науки Ніколаєнка С.М. на День Уряду у Верховній Раді України на тему “Стан і перспективи розвитку загальної середньої освіти в Україні” від 9 січня 2007 року // www.mon.gov.ua/education/higher/topi/rzvovs/.
9. Фокс В. Введение в криминологию: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1985. – 312 с.
10. Шиханцов Г.Г. Криминология: Учебник. – М.: “Зерцало-М”, 2001. – 368 с.

ACTIVITIES EDUCATIONAL INSTITUTIONS TO PREVENT JUVENILE DELINQUENCY

SAVCHUK P., BATIUK O.

Urgency of theme research identified the fact that now more than ever it becomes apparent that overcome all negative, a life worthy of everyone - priority of the democratic, social and constitutional state, which naturally high expectations and intentions about their future holds for the young generation. At the same time, the state of society that exists today, indicates the presence of significant disparities between education and the real conditions of life and education of children and youth.

Large-scale changes in the political life of the country, increasing the migration of the adult population to abroad, weakening the educational function of the family, distance education institutions from the problems of parenting exacerbates social contradictions in society and that juveniles find themselves in an extremely difficult situation for themselves through their own immaturity of persistent moral beliefs, values and goals that do not allow them to objectively respond to events, conflicts of social life can be a factor in the commission of offenses, including crimes.

The purpose of this article is to outline the basic terms of improvement of educational institutions in the prevention of juvenile delinquency.

Analysis of recent research. Problems of improvement of educational facilities for the prevention of juvenile delinquency ascertain in studies leading teachers and criminologists such as U.V.Aleksandrova, O.M.Bandurka, I.D.Beha, P.M. Husak, O.M.Dzhuzha, A.P.Zakalyuka, O.M.Kostenka, O.H. Bulb, V.M.Kudryavtseva, P.P.Myhaylenka, A.Y.Millera, A.A.Muzyky, I.K.Turkevych, M.M.Fitsuly and others.

The presentation of the basics. In our opinion, the proposed complex following organizational guidelines such improvement optimizes the educational environment and will contribute to the proper performance of the functions of teachers, as close to the normative (legal) plane such improvement must cover organizational and personnel and value-orientation of the plane, which will allow say enough veryfikovanist offered us the concept of improving education for the prevention of juvenile delinquency in Ukraine with the needs and realities. It is real, not declarative humanizing education as attributive component preventing juvenile delinquency schools.

Humanization - a main element of the new thinking and it takes its basis is the education the priority of which is based on its humanistic essence, which represented the teacher not only is "reasonable, good, eternal," but positively solve the basic problems of both the individual and society.

A complete pedagogical work - is role activities with clear division of functions, which must be included in the personal characteristics of the participants. The leading role in it belongs to a teacher. It is in style, a way to influence a person is a subjective factor teacher - respect, kindness, sensitivity to students, positive attitudes and their activities ... From this and depends on the nature of the teacher - the liberal, democratic, authoritarian or authoritarian and dogmatic. "Humanity (kindness) as a criterion lofty personality - according I.D.Beha - is a strategic dimension in the educational activity" [1, p.18].In dealing with "difficult" child teacher has to meet with cynicism, cruelty, immorality, because it requires willpower, endurance, patience, self-mastery, the teacher has the right to show hatred for the person who committed the offense because the child - a person you need to fix and return to society. L.M.Tolstoy considered mandatory blend in teacher love affairs with the love of children.

For ostentatious brutality, arrogance, cruelty "heavy" child is important to find cherished especially meaningful to her and use it in education. Mentor even in thought can not assume that education - a hopeless cause. By pet should be approached with optimism, to be able to convince him that he can achieve the desired, if you really want to. "Heavy" child should see the teacher a person who wishes her good, genuinely interested in her education.

In our opinion, it is the contact with the student teacher is a prerequisite for the implementation of educational functions and formation of active social life of the child, who must feel that the teacher attentive and responsive to her. This will be the beginning of the withdrawal of the child in isolation.

Ability to establish psychological contact with the student - an important condition for the effectiveness of educational influence. Conversely, its absence is a big disadvantage in the work of the teacher. An important quality of the individual teacher - his moral purity. In support of this claim cite the words V.V. Davydova he said 25 years ago, but this time they remain relevant: "No training program in Technicalities does not provide education teacher as a moral person. Assumed only his arms diverse knowledge, skills. Formation Teacher is a random process that depends on the individual abilities and aptitudes, personal fate and circumstances of life of an individual who becomes a teacher "[2, P.201].

For real humanization of the educational environment of great importance is the teacher, teacher pedagogical tact. The concept of pedagogical tact exists from the moment of relationship "teacher-student". Dictionary of Ukrainian Language, edited V.S.Kalashnyka treats the concept of tact: "The stroke - a sense of proportion, sensitivity in behavior" [3, p.796]. Something expands the meaning of "tact" D.H.Hrynychshyn that considers tact and as "the ability to choose the right approach for someone or something" [4, p.265]. In our view, the phrase "pedagogical tact" has more shades, because implied tactful attitude to children, teens, boys and girls by teachers.

Modern researchers define pedagogical tact as a reasonable measure of the educational process. Lost measure - lost and pedagogical tact. The most important rules and requirements for pedagogical tact evolved over centuries and their analysis allowed us to formulate the following conclusions: the teacher must be able to anticipate a situation that can lead to conflict, the teacher must have information on him whom he educates and trains; teacher should consider the circumstances under which committed minor offenses, appeals to the child must be calm, but firm, without nerves, threats, sensitivity and tact in dealing with minors.

Thus, pedagogical tact - this is not some teacher actions, and the style of his behavior when students believe in kindness, sensitivity, kindness and moral teacher. On this occasion V.Suhomlynsky wrote, "teaches a man - that's the most important thing you can become an engineer for five years, man should learn from life" [5, p.52].

Thus, the basic requirements of today to all educational institutions is the creation of and inclusion in the mechanism of humanizing education. This multifaceted process of reorientation of consciousness teachers, educators and society, a radical change in attitude towards people in general. Warm, emotional attitude to the student or the student must be complemented by respect for his dignity and thoughts to his intellectual and spiritual capabilities (including those who have not yet opened). Interested and timely response to the changing situation of the school (student) life is combined with the ability to be reflexive about them in a position to assess if outside their behavior and the behavior of pupils, students and predict the further development of pedagogical situations. The teacher must master the paradoxical ability - to be both equal participant in dialogue with pupils or students and their supervisor. In our view, a form of optimization of educational institutions for the prevention of juvenile delinquency can be attributed to the formation of a society of respect for teachers and on this basis, increasing the authority and prestige of the teaching work.

This formation must begin with each family in the first days of life. Only the state can effectively pursue its policy in education. Unobjectionable fact that success in education is seeking a teacher who enjoys children authority. The authority of the teacher associated with the properties, characteristics of the individual, its value orientations. It is that special space only possible moral and practical actions of the individual. By definition M.I.Stankina, "the authority of the teacher depends on the entire range of his personal and professional qualities ... True authority can not decree from above. You can only win the honest and hard work "[6, p.98].

It is reasonable to accept the judgment that expressed L. Snowstorm - explorer object authority as a subject social - philosophical analysis. He writes: "The concept of" authority "serves as an effective methodological tool for the analysis and classification of real and imaginary

authority, division of authority and authoritarianism, which allows to build a hierarchy of authority, disclosing the actual mechanisms of establishment and operation of personal and public authorities" [7, p.5]. Authority - socio-psychological resource teacher community that is extremely important. Renaissance high social prestige and status of the teacher and scholar - one of the priorities, because only a person can educate a person. The basis of authority is, of course, trust. A young person can trust someone who is sincere, tolerant, intelligent, knowledgeable, interesting as a figure. There are many cases when the teacher having a sufficient level of professionalism, authority does not use. Why is this happening? Sure, it primarily depends on the development of his personal qualities, level of morals and manners of communication, decision making, adequate assessment of the situations that arise.

According to research L.Zaviryuhy were surveyed 504 teachers, most of whom (81%), of course, were women. But the total sample were men, whose share in total "array" was 19%.

As for his own job satisfaction, it is quite a large proportion (45%) of respondents at the same time and was satisfied and dissatisfied with their jobs. Those who are quite satisfied with their own work, the study found about one-third (37%), while the proportion of dissatisfied was 12% [7, p.6]. As you can see, the percentage dissatisfied and completely satisfied with his own work of teachers is significant, which may indicate the presence of intra-personal conflict, career choices not by vocation, low wages, unhealthy social and psychological climate in the team, the weak state of their health, etc. According to teachers, the rating factors that shape the authority of any person, is as follows: knowledge and competence of individuals who determine its credibility in society (67%), honesty (63%) goodwill (29%) work in progress (29%); exceptional ability (21%), communication (20%), respect for others (19%), good character (12%).

Among the qualities can distinguish: honesty (68%), responsibility (53%), friendly (45%), the unity of word and deed (43%), fair (37%), industry (30%), reasonableness (23%), humor (23%), tact (18%), organization (15%), communication (14%), modesty (13%), conscience (12%), exercise (11%), self-critical (10%), thrift (9%), integrity (8%), creativity (5%), pragmatism (1%). The main factors that contribute to the formation of the authority of the teacher, the respondents called: respect for other people (71%), positive traits (67%), professional competence (60%). Much lower on the importance they called the successes of their students (37%), convincing achievement in work (26%). Also helping the authority is not the last place is a healthy social and psychological climate in the team (21%), where the teacher successfully chosen profession (20%).

Interesting thought teachers for those qualities that prevent them from reaching the desired level of authority. Rating answers teachers' questions indicated as follows: lack of business relationships (33%), unhealthy social and psychological climate in the team (27%), family problems (23%), defects of character (20%), poor health (19%), low existing levels of authority (15%), unfair evaluation of leadership in the workplace (15%), indistinguishable results in work (14%), lack of professional competence (11%), inadequate skills (9%), failure of students (8%), poorly chosen profession (6%), inability and unwillingness to show their attention and respect for others (3%), personal unpleasantness (2%) [7, p.6]. So as you can see, there are some differences between the qualities that prevent achieving the desired level of authority, and the factors which contribute to the teacher's authority, indicating vague understanding of the process of obtaining the authority of teachers as a whole and among students.

In any case, the authoritative teacher should recognize the priority of the individual child. The adoption of the concept of a priority should stipulate a change of rules and principles of pedagogical influence: to apply new pedagogical technologies with decreasing authoritarian role of the teacher (imperative impact on juvenile must change the dialogue).

To increase the prestige of teaching profession, one of the ways to implement this task, the Minister of Education and Science of Ukraine S.Nikolayenko calls appropriation since 2007 best teachers Ukraine title "People's Teacher" and awarding the best teachers five state prizes of 100 thousand . uah. Note that such an initiative supported by all areas of government: so now in Ukraine found nearly 200 regional awards, such as the ARC introduced 12 annual premiums of 10 thousand. each. The most established awards in Ivano-Frankivsk, Cherkassy, Kiev, Kirovograd

regions [8].

Also one of the most important, in our opinion, factors optimization of educational institutions for the prevention of juvenile delinquency is to strengthen the material-technical base of educational institutions. More U.Churchil noted that if the state ceases to build schools, it builds a prison. However, every fifth school in Ukraine today needs overhaul, 800 schools are unfinished. For the purposes of the CEI to 9.1 billion USD.; Another 6 billion. need to refurbish schools - total 15.1 billion USD. [8]. However, it should be noted some recent positive developments that began to occur in recent years. During the years 2008-2011 printed 25 million textbooks. Fully equipped textbooks students 6.1 classes, 80-90% - high school students.

We believe that only through creation of appropriate and safe working conditions, providing educators the necessary information and methodological tools, along with the implementation of other measures proposed in this section, you can expect them to full participation in the training process and the implementation of effective prevention activities with pupils.

Improving the welfare of teachers should also be a factor optimization of educational institutions for the prevention of juvenile delinquency, as this will help attract the best in education specialists. State efforts should be aimed at increasing spending on education funding. This trend should take place not only at the national but also at the local level to the cost of education, while 10% of the total cost, as required by the Law "On Education". It should be noted that the right to housing is a constitutional right of everyone, so the state should create conditions under which every citizen will be able to build homes, purchase property or rent.

Housing is perhaps the most important indicator of quality of life, because of the availability of housing, its comfort, compliance with sanitary requirements, the needs of different socio-demographic groups depend heavily on health, performance, morale and normal human recreation. Inadequate housing, crowded into a small area leading to psychological stress and other negative phenomena in interpersonal relationships. According V.Foksa, excessive concentration of people and all living creatures in a limited area leads to aggression, conflict, reducing attention to children [9, p.178]. Note that unsettled life not only hinders the process of development of personality, the strengthening of public health, but also helps to exacerbate family relationships, distracts teachers from performing educational tasks, including prevention.

Compared with previous years, domestic public service has improved significantly since the domestic market offers a wide variety of goods and services and their number is growing every year. The problem lies elsewhere: most teachers are not available, these services through their low incomes. Solving this problem is only possible in conjunction with addressing the issue of proper and adequate financial support teachers and lecturers.

Given the fact that most of the teachers - are women (about teachers - the number of men and women is about the same), solving everyday problems is another aspect that can not avoid attention: women are usually housewives, requiring them consuming forces: physical and spiritual. According to scientific studies, women in our society to work at home for a week spending on average 40 hours. These energy costs are almost equal to the energy cost of a worker who is engaged in heavy physical labor [10, p.168]

The above leads to the following conclusions:

Firstly, improvement of educational institutions to prevent juvenile delinquency should cover four areas: regulatory (legal) action-practical, organizational, personnel and value-orientation, which in the discourse problems juvenile crime rates will reduce the crime rate, a positive impact on its structure and negative trends.

Second, the center of gravity for the prevention of juvenile delinquency is transferred to early prevention as a complex system of measures that are part of domestic social policy and by public authorities, local authorities, institutions and organizations (including schools), associations citizens and individual citizens to deliberate, systematic and comprehensive impact on the determinants of juvenile crime and the person for the purpose of improvement of living conditions and education of minors, prevent the commission of crimes. With proper organization, it is more efficient and economical compared with other levels of prevention, as aimed at preventing or

eliminating relatively weak antisocial personality changes minors are not yet stable.

Thirdly, the effectiveness of the prevention of juvenile delinquency depends on the willingness of teachers to implement preventive and educational objectives and the specific measures, methods and principles in the prevention of juvenile delinquency schools.

Fourth, teacher professional readiness to prevent illegal behavior of pupils integrates production duty, professional interest, qualified to evaluate existing forms of illegal behavior and encourages a need for ways to prevent wrongful conduct of minors. There are four levels of readiness of teachers to carry out activities to prevent juvenile crime: elementary, basic, conscious, constructive. That achievement levels of conscious and constructive commitment to prevention activities will help properly organize educational work in school and on this basis to implement in practice effective measures to prevent juvenile delinquency, which provides: neutralization (weakening) of a minor negative impact on family and closest household environment, the interaction of family and school, enhancing the role of student (student) group, cognitive interests of pupils and students, providing educators minor recommendations for proper selection and use of information, organization of meaningful leisure child, including through its participation in a student, student government, career guidance to high school students, the inclusion of the object of primary school students, educators depth study of individual psychological, age and sex characteristics of juvenile offenders, legal, sexual, civil, military, patriotic, labor, artistic and aesthetic education of children and youth; victimological prevention of child abuse; close cooperation with specialized institutions and actors unspecialized prevention of juvenile delinquency based on the principles of humanity, responsibility, rule of law, transparency, systematic, planning, forecasting and scientific.

Fifthly, conditions optimization of educational institutions to prevent juvenile crime in Ukraine who are value-orientation, organizational and personnel planes improving the educational institutions are: raising the prestige and authority of teacher in society; material and moral incentives for teachers and teachers, addressing their housing and domestic problems, improve the health and quality of health care and educational teaching staff, improve training of young professionals for the education system, creating in each school comprehensive consulting services and support for children and youth, the creation of dormitories schools staffs of crime prevention, creating databases of disadvantaged families and children they brought up, enhancing control over the class teachers and tutors academic groups from the management of the institution; intensify the fight against corruption and bribery in education .

Sixth, the most crucial requirement to present all educational institutions is humanizing education, "treatment" of the individual minor. Humanizing education has become a reality and not just a slogan and as attributive part of the process to prevent juvenile crime, it is fully able to contribute to the effective implementation of safeguards universities.